

A MAGYAR CSERKÉSZ-
IRODALOM.

A magyar cserkészzet az idén jutott el az első tízéves fordulóig. A jubileum a maga nagy pozitívumával mindenki számára meglepetés volt. Nem sejtett számban láttunk az ország minden részéből sereg-számlára gyülekezni egy, testben és lélekben új: ascendens embertípust, mely a maga valóságában diadalmasan bizonyította minden volt és mostani más generáció fölött való értékét. A cserkészettől távolabb állók számára talán ilyen meglepetés a fenti cím is, s a tény, hogy ez irodalom-kritikai rovat beszámolót hoz a — cserkészirodalomról.

Pedig *van* cserkészirodalom; hogy még a kezdet kezdetén tart s még kevés számottevő nagy értéket mutathat föl, annak természetes okai vannak. A cserkészzet alapján véve életprogram, számára az élet fontosabb, nem a művészet. Embereket akar, akik a lélek mélyéből fakadt tiszta erők szerint *élik* az életet; akik a szép életnek a művészei, s nem az élettől elvonult l'art pour l'art művészkedők.

A cserkészzet meggyökerezésével, az életprogram szélesebb elterjedésével és teljesebb megvalósulásával fokozottan lép föl az új életfelfogást szolgáló és ennek megfelelő művészet és irodalom szükséglete. Az új generációt, mely okos belátással takarékoskodni tudott a fiatal élet bőven fakadó energiájával, a főlhalmozott erők magabizóvá tették és kifejlesztették cselekvésvágyát. Tevékenységét a forrongó nemzeti újjászületés gondolata irányítja, nevelése egyéni megújulásának szükséges voltára is ráterelte figyelmét. Bizó és megérti az emberi és magyar élet vajdó problémáit: minden eddigi nemzedéknél emberebb embernek és igazabb magyarnak készül.

Ennek az érzés- és gondolatvilágnak idegen az az irodalom, mely nem az emberi és nemzeti élet tiszta mélységeibe ereszti gyöke-

reit. A maga szempontjai szerint értékeli a multat, s új irodalmat sürget, mely az ő jelszavát írja zászlajára: a testi és lelki egészség kultuszát.

„Ahhoz a nyafogó, erőtlen, vagy cinikus irodalomhoz semmi közünk, amely a város fülledt légkörében, kávéházak füstjében keletkezett, — olvassuk egy, a cserkész-poézis első termékeit bemutató gyűjteményben. Mi a napsugár leventéi, az erdőmező troubadourjai akarunk lenni, akiket a patak kristálytiszta vize, a virágok mosolygó arca, a fák susogó lírája, a viharok wagneri zenéje érdekel. És még egy: a magyar haza sorsa! A cserkészországban álló, honvédő magyar, — s ennek nem szabad frázisnak lennie, hanem működő erőnek, lobogó zásznak, dacoló büszkeségnek, szabadságban erősödött turáni öntudatnak kell lennie!“ („Vigan fiúk, cserkészfiúk.“ Zászlónk Diákkönyvt. 49—50. sz. Radványi Kálmán előszava.) Ezek a sorok, ha nem akarnak is egy irodalmi program teljességével és véglegesséval hatni, lényegében pontosan meghatározzák a cserkészirodalmat. Tárgya a cserkészélet, életfelfogása és világnézete a cserkészélet alaptörvényein nyugszik: az élet hőmpölygő, széles folyamának egy szűkebb, tisztavízű sodrát választja, a derút és harmóniát adó, evangéliumi egyéniségből fakadt életet, melyet áthat az életszeretet, színessé tesz a benyomásokra mélyen érzékeny lélek és magyarnak bélyegez a hovatarozóságát nem fellejtő érzés. Nem irányirodalom és nem szükségképen ifjúsági irodalom. A materialista világnézet helyébe vissza akarja állítani a keresztény világnézet uralmát, átfórmálni törekszik az új nemzedék érzés- és gondolatvilágát, de emberiségében és magyarságában, végcéljánál is, megmarad az egyetemes humanumot tükröztető mivoltában. Nem csupán ifjúsági irodalom; bár eddig inkább

a serdülő ifjúság lelki és jellembeli nevelésére akart hatni, további fejlődésében — a cserkészalakban felnövő nemzedék férfivá érésének megfelelőleg — az élet egész nagy komplexumát magába foglaló kérdéseket mozgat: a szerelem, polgárság, apaság, irodalom és művészet problémáit.

Ennek az irodalomnak a cserkész-életprogram-volta szabja meg jellegét, ez magyarázza azt is, hogy írói, szinte kivétel nélkül, cserkészek. Az idegen előtt nem tárulnak fel e gazdag világ szépségei; félreismerné, aki külsőségekből akarná megismerni a cserkészéletet.

A szakirodalom számos, kisebb-nagyobb részletmunkáit mellőzve, meg kell állanunk egy, a magyar cserkészélet törekvéseit összefoglaló hatalmas cserkészpedagógiai munka, a *Magyar Cserkészvezetők Könyve* (1922) előtt. A Sik Sándor szerkesztésében és a Cserkész-szövetség megbízásából kiadott mű a magyar cserkészéletnek el nem múlt értéke, mely eddig az európai szakirodalomban is páratlanul áll. A magyar közönséget különösen a cserkész-élet pedagógiájáról szóló fejezet (Radványi Kálmán és Sik Sándor munkája) érdekli, mely a cserkészélet lényegét foglalja össze, megjelölve az otthonhoz, iskolához és a katonasághoz való viszonyát, s a külföldi cserkész-típusokkal szembeállítva a magyar cserkész-ideál lélekkel megrajzolt képét: az új magyar embertípust, melyet a nemzeti újjászületés élet-ösztöne hívott létre az újjászületett magyar nemzet kialakítására. Azok az oldalak, melyek itt a magyar ifjúság multját és jövőjét jellemzik, a magyar történelmi jellemzés leg-szebb lapjaihoz tartoznak.

Sik Sándor és Radványi Kálmán különben a cserkészirodalom minden ágában maradóknak, lelket formáló értékeket adtak. Tőlük valók a cserkész-líra legszebb alkotásai. (Fiúk, fel a fejfel..., Vigasztó fiúk, cserkész fiúk..., Kiáltás Zrinyihez stb.; Magyar cserkész dala, Cserkész-zászló avatása stb.) Mindketten a lélek áradó líraiságával élik át az életményt, melyből a költemény fakad. Sikban több a magához emelő ihlettség, Radványinál — Sik esetleges formai hatása mellett is — a lélek gyökeréig ereszkedés. Mellettük Bodor Aladár, Orbán Dezső, Gyökössy

Endre, Molnár László, Pécsi Gusztáv és Skorka Károly a cserkész líra igéretei.

Az elbeszélő irodalomban Gyökössy Endre cserkész elbeszélései a kezdet érdeme. Finomlelkű megfigyelő, ki testi-lelki közelségben él cserkészeivel, meglátja a mélységeket, de az egyensúlyozott művészi kompozícióig még nem emelkedett. Míg Nőgrády László „cserkész regényeinek” semmi köze a cserkészethez, Farkas Gyula neve a cserkész regény mai legfejlettebb formáját jelenti. Kis cserkészeiben meglátja az embert, ki az egyéni és kollektív élet súlyos problémáival egyformán harcba száll, előtte ismeretlen erőforrásokat fedez föl a maga lelkében és másokban, s így a cserkész eszme révén eljut a lelki harmónia öntudatosan cselekvő, célját ismerő boldogságához. Második regénye, a *Hadak útján*, fokozottabban mutatja fejlődő lélekanalizációját, kompozíciószerűségét és az előadás közvetlen élményszerűségét. A nagy cserkészregényeket, melyek a cserkész férfinak küzdelmes megállását, a más lelkületű növel való összetalálkozását, a szerelem, házasság, gyermek, az idegen millió száz-százú kérdéseit és társadalmi vonatkozásait boncolják, még nem írták meg.

A dráma terén inkább csak próbálkozásokkal találkozunk. A cserkész egyfelvonásosok és kisebb jelenetek között Radványi Kálmán és Orbán Dezsőnek van néhány kitünően sikerült darabja.

Folyóirataik közül a három fővárosi újság viszi a vezető szerepet: a *Magyar Cserkész*, a *M. Cserkészszövetség* hiv. lapja Hermann Győző szerkesztésében, a *Zászlónk*, melyet Sik és Radványi szerkesztenek, végül az *Erő*, Ravasz Árpád és Karácsonyi János lapja. Mindenikhez kiadóvállalat is társul, mely épp úgy, mint a Magyar Jövő kiadóvállalat, könyvalakban jelenteti meg a magyar cserkészirodalom legfrissebb termékeit.

Mindenütt friss erő, bontakozó tehetség és évezredeket alapozó értékígéret, mely egy új embertípust nevel, újjászületést készít elő a nemzetnek, új szint, új értéket az irodalomnak.

Müller Lipót.

Bibó Lajos: „A fáklya ég...” — *Elbeszélések. A Pallas kiadása.* — Az